

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

ПІВДЕННИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

**«ПРАВОВА РЕФОРМА
ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДЕМОКРАТИЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
І НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ»**

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

14-15 жовтня 2016 р.

м. Одеса

УДК 342(477)(063)
ББК 67.9(4Укр)я43
П 68

- П 68 **Правова реформа та забезпечення демократизаційних процесів і національної безпеки в Україні:** матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 14-15 жовтня 2016 року / Голова оргкомітету – д.ю.н., професор, ректор Міжнародного гуманітарного університету Крижановський А.Ф.; к.ю.н., доцент Громовенко К.В.; д.ю.н., професор Ківалова Т.С.; д.ю.н., професор Берназ В.Д.; д.ю.н., професор Стрельцов Є.Л.; к.ю.н., доцент Кравцов Д.Г.; к.ю.н. Манько Д.Г. – Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2016. – 140 с.

ISBN 978-966-916-154-3

До збірника матеріалів конференції увійшли тези доповідей, які стали предметом обговорення учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Правова реформа та забезпечення демократизаційних процесів і національної безпеки в Україні», що відбулася у м. Одесі 14-15 жовтня 2016 року у Міжнародному гуманітарному університеті.

Матеріали конференції можуть становити інтерес для наукових працівників, викладачів, працівників судових та правоохоронних органів, студентів вищих навчальних закладів, а також для всіх, хто цікавиться сучасним станом та перспективами розвитку юридичної науки.

УДК 342(477)(063)
ББК 67.9(4Укр)я43

ISBN 978-966-916-154-3

© Інститут національного та міжнародного права
Міжнародного гуманітарного університету, 2016
© Південний регіональний науковий центр
Національної академії правових наук України, 2016

Реалізація права споживачів на інформацію	
Ружицька Є. О.	60
Набуття права власності	
Сурай Д. Ю.	64

НАПРЯМ 5. АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО

Міжнародні договори як елемент системи адміністративного законодавства у сфері проходження державної служби	
Дрозд О. Ю.	68
Фактори впливу на механізм реалізації правових норм податкового процесу	
Махиніч Н. В.	72
Особливості організації діяльності управління державної реєстрації головних територіальних управлінь юстиції	
Предместніков О. Г.	76
Національна поліція України як основний суб'єкт профілактичної діяльності	
Фелик В. І.	81
Нормативно-правове забезпечення адміністративної відповідальності в галузі насінництва та розсадництва	
Ярошенко А. С.	85

НАПРЯМ 6. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА ПРАВО ЄС

Нормативное содержание принципа сотрудничества государств в сфере борьбы с преступностью	
Гамбаров Г. Д.	89
Підхід групи урядових експертів ООН до визначення поняття міжнародної інформаційної безпеки	
Грицун О. О.	93
Особливості правового регулювання міжнародних транспортних перевезень в Україні	
Каспрук О. С.	98
Україна в європейській політиці сусідства	
Коваленко П. О.	100
Спільна класифікація деяких видів збройних конфліктів: постановка проблеми	
Кузьмін Е. Е.	103
Африканська хартія прав людини та народів: значення та особливості	
Роговик О. Д.	107

СПІРНА КЛАСИФІКАЦІЯ ДЕЯКИХ ВИДІВ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Кузьмін Е. Е.

*аспірант кафедри міжнародного права та міжнародних відносин
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Суспільство постійно удосконалює міжнародно-правову доктрину і практичні підходи до захисту людської гідності під час збройного конфлікту з метою забезпечення миру та збереження життя. Історично склалося так, що під впливом світових війн, основа увага дослідників була зосереджена на класичних збройних конфліктах між державами, а з точки зору міжнародного публічного права, внутрішні збройні конфлікти, тривалий час, вважалися «радіше аберацією чи винятком із правил» [10]. Для пошуку місця феномену внутрішнього збройного конфлікту (його регламентації та регулювання), професор права Університету Філіппін Рауль Пангалаган (*Raul Pangalangan*) пропонує проаналізувати три існуючі пересічні правові режими при спробі вирішення цієї проблеми: 1) перший – полягає у забороні застосування сили і втручання у внутрішню компетенцію будь-якої держави (пп. 4, 7 ст. 2 Статуту ООН) [8], що фактично, відносить внутрішній збройний конфлікт – виключно до питання суверенної держави, його вирішення «без міжнародного втручання»; 2) другий – у застосуванні міжнародного гуманітарного права та 3) третій – у міжнародному праві прав людини, що в порівнянні з міжнародним гуманітарним правом, зосереджує свою увагу на особистості, а не на спільноті або групі людей) [10].

У зв'язку з цим, виникає декілька складних питань. Наприклад, з якого моменту збройний конфлікт в середині держави є виключною справою суверенної держави, а з якої – становить інтерес та/або загрозу міжнародному співтовариству?

Так, необхідно зазначити, що тривалий час, уява про внутрішні збройні конфлікти була обмежена. Як правило, вони розглядалися виключно як внутрішня справа держав, і будь-який інтерес до них з боку інших суб'єктів міжнародного права сприймався, як неприпустиме втручання або інтервенція. Проте, з розвитком міжнародного гуманітарного

права, даний підхід змінився, і наразі, воно оперує такими двома категоріями як міжнародний збройний конфлікт та збройний конфлікт неміжнародного характеру.

Разом із розвитком доктрини та практики в сфері «відносин війни та миру», все частіше почало виникати питання, а чи має все ще сенс проведення відмінності між двома типами конфліктів?

Деякі автори відзначають, що відмінність між цими двома видами збройних конфліктів є «справді штучною», «довільною», «небажаною» і такою, що «важко виправдати» та що вона «зводить нанівець гуманітарну мету права війни в більшості випадків, коли в цей час має місце війна» [2, с. 52]. Така позиція обґрунтовується тенденцією до зменшення значення відмінності між правом, яке застосовується до міжнародних та внутрішніх збройних конфліктів. Доказами конвергенції цих двох типів збройних конфліктів слугують міжнародні угоди з регулювання питання про озброєння і роззброєння. Більш того, відзначається мінливий характер збройних конфліктів, що призводить до поступового усунення відмінності між ними. Однак, не дивлячись на всі ці аргументи, в даний час ця відмінність залишається [2, с. 53].

Відтак, загальновідомою є типологізація збройних конфліктів на міжнародні та збройні конфлікти неміжнародного характеру, тобто, умовно кажучи, «зовнішні» та «внутрішні» конфлікти. Ці поняття юридично відображаються в Женевських конвенціях 1949 р. та в Додаткових протоколах. В той же час, наявність певних труднощів з правовою кваліфікацією є загальною проблемою по відношенню як до міжнародних, так і щодо внутрішніх конфліктів. Це твердження підтверджується і доктриною [9, с. 136], і практикою [7]. Якщо розмежування на зовнішні та внутрішні конфлікти в теорії ще можна назвати «умовно-врегульованим», то з детальною класифікацією саме внутрішніх збройних конфліктів виникають певні складнощі [5, с. 48].

Хоча мета міжнародного гуманітарного права полягає в тому, щоб обмежити наслідки збройного конфлікту, воно не включає повного визначення тих ситуацій, які потрапляють в його матеріальну сферу застосування. Дійсно, відповідні конвенції згадують різні типи збройних конфліктів і, отже, дають можливість розглядати правові обриси цього багатогранного поняття, однак ці інструменти не пропонують критерії, які допомогли б досить точно дати однозначне визначення змісту цих кате-

горій. Проте деяка ясність тут необхідна, адже в залежності від того, як визначається ситуація з правової точки зору, в різних випадках будуть застосовуватися різні норми [3, с. 91-92].

Реальність сьогодення показує, що передбачений міжнародним гуманітарним правом поділ збройних конфліктів на міжнародні збройні конфлікти та збройні конфлікти неміжнародного характеру, на жаль, не відображає того, що відбувається фактично [4, с. 61]. Реальність збройних конфліктів насправді складніша, ніж модель, описана в міжнародному гуманітарному праві – до такої міри, що сьогодні ставиться під сумнів адекватність цих правових категорій [3, с. 92-93]. Слід зазначити, що подібна ідея жваво обговорювалась в рамках авторського курсу лекцій «Сучасне право озброєних конфліктів» професора Джеймса Армстеда (*James Armstead*) (США), що проходив з 15 вересня по 30 жовтня 2016 року в межах реалізації проекту «Школа американського права» в Національному університеті «Одеська юридична академія» [6].

Все це свідчить про неможливість більше залишатися в рамках правової дихотомії, пропонованої Женевськими конвенціями про захист цивільного населення під час війни (1949 р.), адже з моменту їх прийняття характер збройних конфліктів зазнав значних змін. У зв'язку з цим, в доктрині міжнародного права стали виділяти такі відносно нові види збройних конфліктів, як «транскордонні», «асиметричні», «змішані», «інтернаціоналізовані» та ін. [1, с. 125].

Слід зазначити, що наразі, найбільших розбіжностей викликає кваліфікація таких ситуацій як: контроль над територією без військової присутності; іноземне втручання в неміжнародний збройний конфлікт, яке має дві форми: 1) коли одна або кілька третіх країн починають брати участь в неміжнародному збройному конфлікті, підтримуючи одну зі сторін у конфлікті; 2) коли багатонаціональні сили починають брати участь в неміжнародному збройному конфлікті в ході миротворчої операції; і неміжнародний збройний конфлікт на території декількох держав [3, с. 110-111]. Крім цього, проблемними сьогодні залишаються «експортуємі» та «транскордонні» неміжнародні збройні конфлікти, а також міжнародна боротьба з тероризмом.

Звичайно, збройні конфлікти в реальності складно визначити, як правові категорії. Наприклад, деякі з них можуть неточно відповідати будь-який з концепцій, що передбачаються в міжнародному гуманітарному

праві. Тому постає питання про те, чи не треба доповнити або адаптувати ці категорії, щоб гарантувати, що жодна ситуація не виявиться в правовому вакуумі?

Таким чином, наявність такої великої кількості надскладних питань, які потребують пошуку відповідних відповідей, свідчить про те, наскільки важливим є подальший розвиток теорії міжнародного гуманітарного права, оскільки він дає можливість поступово визначити основні категорії більш конкретно, з урахуванням досвіду реальних ситуацій сьогодення.

Література:

1. Аманжолов Ж. М. К вопросу о некоторых аспектах юридической квалификации «интернационализированных» вооруженных конфликтов / Ж. М. Аманжолов, Е. А. Кожин // Эл-Фараби атындағы ҚазҰУ Хабаршысы. Халықаралық қатынастар және халықаралық құқық сериясы = Вестник КазНУ им. Аль-Фараби. Серия международные отношения и международное право = Al-Farabi KazNU Bulletin. International Relations and International Law Series. – 2014. – № 2. – С. 125-129.

2. Бартельс Р. Сроки, границы и конфликты. Историческая эволюция правового раздела между международными и немеждународными вооруженными конфликтами / Р. Бартельс // Международный журнал Красного Креста. – 2009. – Т. 91. – № 873. – С. 45-90.

3. Вите С. Типология вооруженных конфликтов в международном гуманитарном праве: правовые концепции и реальные ситуации / С. Вите // Международный журнал Красного Креста. – 2009. – Т. 91. – № 873. – С. 91-126.

4. Кожин Е. А. Международно-правовые признаки, требования и условия, в соответствии с которыми квалифицируются «интернационализированные» вооруженные конфликты / Е. А. Кожин, Ж. М. Аманжолов // Международный фонд правовых исследований «Аспекты права». – 2015. – № IV (9). – С. 60-64.

5. Кузьмін Е. Е. До питань типології внутрішніх конфліктів: міжнародно-правовий аспект / Е. Е. Кузьмін // Právna veda a prax v treťom tisícročí : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie (Košice, 27-28 február 2015) = Юридична наука та практика у третьому тисячолітті : зб. тез міжнар. наук. конф. (м. Кошице, 27-28 лютого 2015 р.). – Кошице : Університет Павла Йозефа Шафарика, 2015. – С. 48-50.

6. Курс лекцій «Сучасне право озброєних конфліктів» професора Джеймса Армстеда (США) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://onua.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3833:2016-09-08-09-54-47&catid=48:2010-11-10-10-59-15&lang=uk&Itemid.

7. Лаванд К. Внутренние конфликты и другие ситуации насилия – какая разница для жертв? [Электронный ресурс] / Кэтлин Лаванд. – Режим доступа: <https://www.icrc.org/rus/resources/documents/interview/2012/12-10-niac-non-international-armed-conflict.htm>.

8. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду [Електронний ресурс] // ООН ; Статут, Міжнародний документ від 26.06.1945. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_010

9. Стрельцов Є. Л. До питання про сутність та види міжнародних конфліктів / Є. Л. Стрельцов // Наукові праці Національного авіаційного університету. – 2014. – № 4 (33). – С. 133-137.

10. Pangalangan C. R. Non-International Armed Conflict: Specific Challenges in International Law [Electronic resources] / Raul C. Pangalangan ; Audiovisual Library of International Law. – Regime of access: <http://legal.un.org/avl/ls/Pangalangan.html>.

АФРИКАНСЬКА ХАРТІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАРОДІВ: ЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Роговик О. Д.

аспірант кафедри міжнародного права

Львівський національний університет імені Івана Франка

м. Львів, Україна

Африканська Хартія прав людини та народів (надалі – АХПЛН) є фундаментальним міжнародним договором на Африканському континенті, що заклав вектори розвитку не тільки Африканської системи захисту прав людини, але й континенту у цілому, а тому дослідження її ролі та особливостей є важливими для розуміння захисту прав людини та різних процесів у Африці.

ПРАВОВА РЕФОРМА ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕМОКРАТИЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ І НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

м. Одеса, 14-15 жовтня 2016 р.

Підписано до друку 17.10.2016. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 8,14. Тираж 150. Замовлення № 1116-306.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105.
Телефон +38 (0552) 39 95 80
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4392 від 20.08.2012 р.